

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“
ФИЛОСОФСКО-ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „СОЦИОЛОГИЯ И НАУКИ ЗА ЧОВЕКА“

Свитлана Вячеславовна Петкова

ТЯЛО И СУБЕКТИВНОСТ В НЮ ЕЙДЖ

АВТОРЕФЕРАТ

за дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

Област на висшето образование: 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.1. Социология, антропология и науки за културата

Докторска програма: Социология.

Научен ръководител:

Доц. д-р Тодор Христов Дечев

ПЛОВДИВ 2022

Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита на заседание на Катедра „Социология и науки за човека“ към Философско-исторически факултет на Пловдивски Университет „Паисий Хилендарски“, с протокол № 98/ 27.10.2022 г., гр. Пловдив.

Настоящият дисертационен труд „Тяло и субективност в Ню Ейдж“ с общ обем от 208 страници, от които основен текст (предговор, VI глави, заключение и библиография). Цитирана библиография включва 229 заглавия на български, руски и английски език.

Състав на научното жури:

Вътрешни членове за Пловдивския университет:

1. доц. д-р Ина Димитрова Димитрова
2. доц. д-р Елица Руменова Стоилова

Външни членове за Пловдивския университет:

1. проф. д.ф.н. Мартин Стефанов Канушев
2. проф. д.с.н. Ивайло Стефанов Дичев
3. доц. д.с.н. Галина Николаевна Гончарова

Резервни членове:

1. доц. д.ф.н. Стоян Ставру - вътрешен
2. доц. д.с.н. Милена Якимова Якимова - външен

Публичната защита на дисертационния труд ще се проведе на 24 февруари 2023 г. Материалите по защитата са на разположение в Катедра „Социология и науки за човека“.

ТЯЛО И СУБЕКТИВНОСТ В НЮ ЕЙДЖ

Съдържание на дисертационния труд:

Предговор

I. Въведение

I. 1 Цели и задачи

I. 2 Методика на изследванията

I. 3 Очаквани резултати

I. 4 Теоретична рамка. Дифузна религия

II. Термини и понятия.

1. 1 Нова епоха или New Age в българския прочит и световния контекст

1. Личността на „гуру“ и значението ѝ в Новата епоха

2. Универсални морално-етични принципи и субективното им възприемане в Новата епоха

1. 2 Тяло

1. 3 Субективност

III. Дефиниции на понятието „тяло“ в санкхя йога – петте човешки тела

1. 1 Физическо тяло (corpus) или тялото, което се храни (Annamayacosha)
1. 2 Телата в традицията санкхя йога
1. 3 Благодарното тяло и тялото, което отмъщава
2. Тялото на Енергията – Праномая коша (Pranomayacosha)
3. Тялото на ума – Маномая коша (Manomayacosha)
4. Тялото на интуитивното знание (Vigyanamayacosha) и тялото на висшето блаженство (Anandamayacosha)
5. Някои случаи на субективната телесност в полето на духа
 5. 1 Тялото на светеца. Мощи, символни разбирания
 5. 2 Нестинарство или огнеходство
 5. 3 Ритуално къпане в ледената вода на Богоявление
 5. 4 Гладът - метод и средство

IV. Поколението Шанс

1. Етимология
2. Наименование. Поколение Шанс (Generation Chance или СН-поколение)
3. Основни характеристики
 3. 1 Темпорални
 3. 1. 1 социално време
 3. 1. 2 белязващо събитие
 3. 2 Ценностни и морално-етични
 3. 3 Технологии и икономика
4. Детство
5. Модели (patterns) на поколението

V Събитие. Съ-битието

- 1 Смъртта и раждането като събития с излъчваща сила
- 2 За смъртта
- 3 Кинестезии
- 4 Безпокойството за смъртта
- 5 Собствена смърт. Очаквания, мисли, възприятие

- 6 Ръка и сетивност
- 7 Символичната смърт и второто раждане. Самонаследяването чрез смъртта на другия
- 8 Придобиване на опит за смъртта. Разпознаване на чужда смърт
- VI Телесната биография – пътят към успешното самонаследяване в Новата епоха
 - 1. Телесната биография
 - 1. 1 Основни характеристики
 - 1. 2 Примери
 - 2. Лични истории. Критерии и избор
 - 2. 1 История първа. Лидия
 - 2. 2 История втора. Злата
 - 2. 3 История трета. Минда
 - 2. 4 История четвърта. Тина
 - 2. 5 История пета. Елена
 - 2. 6 История шеста. Слава
 - 2. 7 История седма. Лара
 - 2. 8 История осма. Женското и мъжкото. Ангел
- VII Заключение. Чрез практика към промяна
- VIII Библиография

Кратко представяне на дисертационния труд

Проблемна ситуация, актуалност и значимост

Новата епоха, или както я наричат в целия свят New Age, поставя пред хуманитарните науки множество въпроси, отговорите на които лежат в интердисциплинарното научно поле. Тяхната интердисциплинарност е допълнително мотивирана от преплитане на знания за човека, междучовешки отношения и самия човек с неговата феноменална многопластова структура, засягаща материя, дух и съзнание, макар те да принадлежат към различни научни области.

Свидетели сме на продължаващо веберовско разомагьосване на света, окончателна секуларизация и господство на научното знание, от една страна, но и на мощното, неспиращо търсене на някакъв нов вид универсална духовност, която не признава граници и различия, именно защото се стреми да стане универсална за човечеството чрез синтеза на всичко преживяно досега, съвременния кеносис - връщане към единното, глобализация на духовността в един глобализиран свят на „еколапса“.

Тази работа е един опит на автора да проведе социоаналитичен разговор преди всичко със себе си и да намери пътя към успешното самонаследяване чрез изстрадан успех, както и да предложи неklasическо експериментиране на хора, които познава и наблюдава много години, на учениците и пациентите си. И като уважаващ себе си социолог не може да игнорира най-характерното за своята гледна точка: че тя е гледна точка върху гледна точка (Бурдийо, Вакан; 1993:), справедливо отбелязано от Пиер Бурдийо становище, върху което съзнателно стъпвам в моите изследвания, анализирайки субективността на всяка една лична история, минаваща по траекторията на телесната биография – понятията, фигуриращи както в названието на този труд, така и развити в текста.

Работата е организирана около няколко проблемни ядра: как Новата епоха възприема тялото на човека в контекста на санкхя йога; социоаналитично описание на едно преходно поколение и неговите представители, възприели тази дефиниция и телесната биография, която показва сблъсъка на тези „тела“ в точката на събитието, Major event на живота, което в крайна сметка води до пораждането на една нова потребност в полето на вярванията извън наложената религия и духовното, търсенето на своето сакрално пространство, изстрадано и доказано чрез субективната емпирия.

„Satyat Nasti Paro Dharmah“ или „Няма религия по-висока от истината“ – многократно цитирано от изследователите на древноиндийската история като М. Мюлер, Л. Рену, А. Пятигорски, Г. Бонгард- Левин и авторите на езотерични текстове като Е. Блаватская и Ръорих, едно от възловите изречения на Веди - възможно най-старата ръкописна книга на санскрит от Древна Индия, която така или иначе подготвя плодородната почва за тайните доктрини на древните общества като орфеизъм, зороастризм, елевзинските мистерии, последвани от школите на интелектуалната философия в Древна Европа, от които възникват идеите на Питагор и Платон, даваща безкраен извор за философско търсене и до днес.

През март 2005 година Международната социологическа асоциация извежда проблематиката на човешката телесност в най-разнообразните ѝ аспекти, зачитайки нейната важност за социологията като наука. Група автори (Чиприани, Пирани, Варга, Гелдер) публикуват своите изследвания в списание „Current Sociology“ - „Устройство на тялото. Разум, емоции и социалната памет“ (Bodily Order). В предисловието Роберто Чиприани подчертава, че *„нито едно от действията на човека не е възможно и е немислимо, ако го няма тялото, изпълняващо това действие. Поради това и социологията като наука за човешкото поведение не може да не изследва ролята на тялото и телесните възможности. Оттук – социологията на тялото не само е полезна, но и определено необходима“* (Чиприани; 2005). Този труд е един опит да се допълни социология на тялото и социология на духовността, използвайки схващания и вярвания на съвременния човек за тялото като инструмент на духа.

Цели и задачи

Този дисертационен труд е резултат на дългогодишните ми наблюдения и изследвания върху кризисни, пречупващи личността социални микро и макро ситуации, породени преди всичко от самия индивид, от неговото иманентно човешко невежество относно универсалните закони. Закони, според които се развива човешкото общество или по-скоро се върти около едни и същи идеи, отказвайки еволюцията на духа. В продължение на над двадесет години преподавателска дейност в сферата на масови любителски психофизически практики, както и индивидуалните терапии и занимания насаме с моите ученици или пациенти, натрупах огромен емпиричен материал, поставящ автора в една особена диспозиция на провеждащ неklasически експеримент повсеместно и неспирно. Събраната през годините информация от наблюдения и опит създава определена теория, позволяваща да проследя телесното и духовното развитие на изследваната група практикуващи йога от поколението, което наричам Поколението Шанс. Фокусирам

вниманието основно върху жени, родени през 1957-1971 г., оказала се най-многобройната от наблюдаваните от мен групи, което породи намерението ми да я изследвам в тези референтни граници. В хода на всекидневните срещи и обичайните разговори тази група започна да се оформя като такава с повтарящи се състояния и изводи, до които стигат анализиранияте личности; случаите или личните телесни биографии избирах така, че да представляват различни страни на новата духовност и разбирането за нея, самите събития, водещи до тях и субективното усещане за ролята на телесността в проблематиката на успешното самонаследяване.

Изследването има за цел да анализира схващанията за физическото тяло на въпросната група от поколението през призмата на социоанализата - инструмент за експлициране на личността; проследявам как онази телесност, която властва в материалния свят, се отразява на всекидневните практики и допринася или редуцира страданието. Наблюдавам хистерезиса на остаряването и значението му за биографичното *illusio*, онова „Кой съм?“, изразено чрез телесните характеристики, като например теглото или състоянието на мускулния тонус и каквото и да е физическо качество: бързина, ловкост, гъвкавост, сила и издръжливост.

Новата епоха – Ню ейдж, епохата на свръхмодерността, поставя обществото пред ежедневиия избор между неутолимата жажда за притежание на всяка цена на многобройни и изкусителни за човека обекти от материалния свят, включително и собственото атрактивно тяло в качеството му на капитал и вещното презадоволяване, от една страна, и носталгията по духовното и аскетизма, който може да достигне дори до отказ от каквото и да е имущество и пълното неприемане на благата на технократската ни цивилизация.

Лутането на тези, които все пак се самоопределят като духовни и мислещи същества, показва дълбоко социално страдание, загуба на ориентири в резултат на разомагьосването на света. Именно това разомагьосване, както и получаването на нов вид научна информация, потвърждаваща някои стари идеи за човека (например, ендокринологията, която като наука възниква в края на 50-те г. на XX век, открива някои процеси, за които практикуващите йоги говорят хилядолетия) поражда нова вълна на обръщане към езотеричните и екзотичните учения с желанието да бъдеш повече от една консумираща биомашина, повече от слуга или роб на материята.

В целите на този труд е описана ситуацията, довела до толкова мощно разрастване на езотеричните учения в постсъветското пространство; целта на автора е да опише поколението, създадо тази ситуация; да се анализират схващанията за петте човешки тела; дейците в социалните полета и носещи определени символни капитали на притежателите на по-съвършените от тях.

Искам да отбележа и редица важни фактори, които пряко въздействат на моята работа: изводите в този труд и самата методология на изследването с оглед на академичната ми подготовка с ярко изразен интердисциплинарен характер (авторът има висше образование в областта на художественото оформление и историята на изкуства; педагогика на спорта;

социология и науки за човека, социоанализа) се конкретизират чрез качествен подход, а именно: невъзможността за движение, което е напълно естествено за човека; липсата на двигателно качество, проявено при другите в пълен обем в наблюдаемия свят; опити за анализ и обяснение на феноменалността и изключителността, която често остава скрита (след 4-5 годишна възраст дисфункцията не се забелязва от неангажиран професионално външен наблюдател); определянето на собственото място и битие-в-света на можещите в търсенето на реализацията на биографичното *illud*; открояването на специфичното страдание в контекста на припозната от автора за своя санкция йога философия на територията на Украйна, България и Русия, намираща се въпреки съветския тоталитаризъм под традиционно мощно християнско влияние.

Настоящото изследване е резултат на повече от двадесет години наблюдения, събиране на една специфична „колекция“ от човешки истории, в които се открояват събития с излъчваща сила – предложено от Стангелини осмисляне на Агамбен „за значението на личната история на живота не в етиологически, а в парадигмален смисъл – присъства например в трудовете на философи като Джорджо Агамбен, или пък – разбира се, по различен начин – в трудовете на литературни критици като Ауербах, който използва израза „излъчваща сила“.

Проведените с часове целенасочени разговори, дискусии и диалози, изслушване на монолози и признания, асистиранията самоанализи, дълбочинните интервюта, когато анализаторът и анализираният се намират в ситуацията на сублиминалното в социоаналитическия разговор като неklasически експеримент по смисъла на Деян Деянов, „там, където както експерименталното в експеримента, така и симптомалното в симптома, са сякаш все още обвити в мъгла, където са неразличими като такива. С това ще удържа методологически императив на теоретика на логиката на практиката, че *да живееш общо взето значи да експериментираш...*“ (Деянов; 2020: 145), референтните зони и границите на който определя самата неформална ситуация на всекидневните практики.

Ежедневно авторът предлага на своите ученици или пациенти практически занимания в спортната, лекционната зала и кабинета за лечебни терапии, които всеки ден попълват наблюденията с нов фактически материал и внасят нови аргументи или контрааргументи за неговата теза на дисертационния труд. Както за един практикуващ йога и масажист цялото му ежедневие по минута е трупане на опит, водещ до неklasически експеримент със себе си, така и за отдаден на социоаналитичните наблюдения изследовател всеки един детайл от настоящата среда допринася до разширението на изследователското поле. Своите експерименти авторът провежда не само в предсказуемата среда на затвореното пространство, кабинета за терапии или залата, но също така и „на терен“ – при туристически походи и посещения на различни исторически, архитектурни, природни обекти, в планината, на море, на сакралната територия на древни светилища, църкви, манастири, места с особена духовна връзка с дадена територия.

Самият характер на обявеното събитие, съставът на групата с характерните за нея вътрешни междучовешки отношения, съдържа предизвикателства, които целят да се провокира и да се открие определена идея или аспект на личностно развитие на всеки

участник. Например в един от походите си поставям за цел анализ на ситуация, водеща към страха (от височина, от змии, от вода, от студ, от загубата на ориентацията и като следствие – от смъртта), а в друга ситуация се поставя въпросът за Кой и Какво идентичности. След това наблюдавам и изследвам как възможностите на физическото тяло на човека влияят върху биографичното *illisio*. Изследваната група се отличава с високо ниво на интелигентност, затова е възможно поставяне на подобен тип задачи с предварително обяснение за социоаналитичните термини, които използвам.

За тези дълги години наблюдения, а именно от 1999 г. до наши дни, когато оформям изследването си – 2021 г., проучването се фокусира върху определен кръг хора, основно жени, които се обръщат към философията, характерна за Новата епоха и причините, довели до това обръщане, както и праксеологическия обрат в полето на сакралното, религията или вярванията, вплетено тясно във всекидневните практики, ясно се открие една група на родените между 1957-1971 години.

В тази работа е предложена като пример за мислене на тялото в Новата епоха телесната схема, включваща петте тела като една телесна концепция на санкхя йога, с която авторът получава резултати в сферата на психофизическото здраве на своите пациенти и ученици, което от своя страна води до изстрадан успех или успешно самонаследяване чрез търсене на своята Кой идентичност. Проблематиката на самото търсене на такава субективна идентичност, която освобождава индивида от социалните страдания чрез асистирана самоанализа и осъзнаване на собственото феноменално състояние чрез предложената телесна схема, според автора е едно важно направление в социоаналитичната теория, напълно приложима във всекидневните практики.

Този научен труд иска да проследи интелектуално-духовните схващания за тялото на отделен кръг от представители на поколението, което се откроява в живота на българското (социалистическо, съветско) общество през 60-70 г. на ХХ век. Да разгледа предизвикателствата, с които се среща в променящото се бурно ежедневие на така наречена Нова епоха или Ню ейдж, която започва в Източна Европа с известно закъснение поради политическата ситуация с наложените забрани и ограничения и до наши дни, на постмодерното общество в контекста на една особена телесност – тялото като инструмент на духа и съзнанието в субективния свят на един индивид.

Чрез анализ на голям емпиричен материал, събран през последните двадесет и пет години практика и наблюдения върху голям брой жизнени проекти, събития, ситуации, водещи до промяна в тялото и телата по дефиницията, представена в този труд, правя опит да обособя в наблюдението си осем лични истории, които през последните четири години подложих на анализ и наблюдение. Ще се опитам да проследя тази фина човешка телесна история, създаваща в крайна сметка телесната биография на човека. Как и защо се стига от безверие или атеизъм към вярванията на Новата епоха или как се връща към вярата с прекъснатата нишка от миналото. Как се случва успешното самонаследяване в полето на телесни и духовни практики. Как се повлиява биографичното *illusio* чрез въздействието върху телата на избраните за изследването.

Проблематиката на поколението, нареченото от автора Поколението Шанс, достатъчно всестранно се описва от западните автори, изследващите Новата епоха (Джеймс Луис, Гордън Мелтън, Пол Хелас, Майкъл Йорк, Уолтър Ханеграф, Стийв Сътклиф, ОлафХамър), но те основно се занимават с проблемите на хора, родени в западния свят. Докато тази работа е посветена изцяло на родените в сегашното постсъветско пространство, основно в България и частично в Украйна и Русия. Актуалността на подобен поглед върху едно гранично поколение е обоснована със значението, което оказва то върху днешното ни разбиращо мислене за телесността и духовността. Живеещите в Ню ейдж представители на Поколението Шанс привнасят нова за времето си, и респективно за цялата човешка история на обществото, каквато мислим, че познаваме от опита на нашата цивилизация, представа за човешкото съществуване, експериментират с новото за тях знание за телесността в интердисциплинарен смисъл, проявяват любопитство и амбиция на експериментатори и създават почва за антропологичните експерименти на следващите поколения. Самият автор принадлежи на това поколение и смята да предложи както един субективен поглед отвътре, от самия обект на изследването – тялото, което по думите на Мерло-Понти създава парадокса на живата плът: загадъчността на моето тяло е основана върху това, че то едновременно се явява и като виждащото, и като видимото (Мерло-Понти; 1992: 14); авторът е живял и в трите от споменатите държави, владеещ езиците, което позволява да провежда парафилозофски и паралингвистически изследвания върху своя роден език и своята родна жизнена среда с нейните обичаи и институции (Petkov; 1998).

При задълбочения интерес на автора към въпроса за вярванията, при разговори и интервютата с най-различни по социален статус личности, се откроява проблематиката на несигурността и смесеното възприятие, колебание и явна опозиция на двете понятия – религията и вярвания – които очевидно са следствие на религиозното ни минало, без значение към коя от конфесиите принадлежи анализиранията личност. Изглежда, че въпросите за духовността вълнуват всеки от поколението, на който задавах въпроса си: „Религиозен ли сте или вярващ? Или и двете?“ Само един от множеството анкетиранни (за повече от двадесет години съм провела стотици подобни разговори) заяви, че той е атеист, но започна да разширява понятието до признанието на нещо необяснимо от гледна точка на материалния свят. Така стигам до дълбоката убеденост, че тези представители на Поколението Шанс, които отделям в специална група на занимаващи се с йога практика, са преди всичко вярващи (според предложената от мен за размисъл дефиниция между религиозен и вярващ), които се опитват да не се изгубят в океана на принципи и вярвания и търсят една нова система, синтезираща целия човешки опит и до голяма степен научно обяснена с най-новите открития в областта на когнитивни и невронауки, квантова физика, използвайки постиженията на цивилизацията ни на земята и в космоса. Известен парадокс намирам в това, че често самите практикуващи объркват понятията и мислят за йога като за вид религия; обаче в самата философия на йога са заложили десетте принципа, засегнати в този труд, един от които изрично подчертава необходимостта на монотеистичната вяра на практикуващите – в някоя висша сила като условие за разбиране на самото философско учение йога - една от шестте даршани – философски системи в Древна Индия. Да повторим още веднъж, че йога не е религия, а философия на практиката

на личностно развитие, но като такава изисква вяра, без да бъдат уточнени ритуалът и конфесионната принадлежност. Бих искала да припомня думите на Мамардашвили относно самия произход на лична мъдрост – философското мислене, защото именно мисленето кара представители на тази група от поколението да стигнат до осъзнаването на тяхното съгласие и приемане на именно тази философска система.

Емпиричен материал

По време на двигателни, дихателни, лечебни, масажни и пр. процедури изградих индивидуален стил на работа чрез анализ за двама, когато самият терапевт и анализиращият се намират в непосредствена връзка като спрегнати релационни идентичности и самоанализата на пациентите ми въз основа на психосоматичните им състояния (тук трябва да поясним, че информиращият представител на поколението с идеите на Ню ейдж е склонен да дойде при терапевта с вече изградена представа, че това, което се проявява телесно: болка, дисфункция, травма и други телесни белези, преди всичко са следствие на психическото състояние на респондента, вътрешните борби, съмнения и взети или невзети решения, извършени действия и стъпки. Психосоматичните прояви се подлагат на самоанализ и се търси съдействие от страната на терапевта за допълнителен прочит на знаците и отстраняване на нежеланото или създаване на новата причина за очакваното положително следствие. Такъв вид терапия, съпроводена с класически телесни практики – пози, директното въздействие върху травмираното място с масаж и друго създават реципрочната връзка между съзнанието и тялото, характерни за Ню ейдж); прояви с възможност на наблюдение върху ситуациите и развитие на заболяването или специфичното страдание на пациента в полето на петте негови тела, описани в тази работа, както и известен опит в предлагането на решение на личностна ситуация и последваща субективна оценка на пациента за успех на практиката в неговия феноменален случай.

- посещаемост на кабинета за масаж и индивидуални терапии: средно 3 часа/ден или близо 20 000 посещения през годините на работа;

- проведените часове в залата за групови практики: средно 19 часа/седмично или близо 20 000 часа със средностатистическа посещаемост 15 000 човека на година или 300 000 посещения през периода 1999-2021.

- проведените мероприятия на терен: средно веднъж на месец със среден брой участници 20 човека в последните 15 години, средно до 4 000 участия.

Личната ми статистика е приблизителна и се базира на моята работна заетост през годините, която често надхвърля 15-часов работен ден с терапевтичната индивидуална работа с пациенти на различна възраст и пол – от деца на 2-3 години и техните родители, до хора в преклонна възраст - 78-85 години.

Основният контингент и фокус на моите изследвания са жени – контролна група от 108 човека, редовно практикуващи в групите по йога и пилатес, на средна възраст от 27 до 64 години, родени в България - 90%, Украйна - 7% и Русия - 3%; 10 % със средно, 90% - с

висше образование, от които 30% с две или три висши образования, а 20% - с образователна степен по-висока от бакалавър (което следва от анкетирането, проведено от мен в периода 2018-2020 г., както и от редовни ежедневни допитвания по въпросите, засегнати в този труд).

Проблематиката, положила основи на това изследване се откроява именно благодарение на масовия интерес и системната посещаемост на групови и индивидуални терапии от жените, представителки на поколението. Режимите на всекидневните им ангажименти – служебни и лични – открояват няколко активни часови зони в дневното разписание на заниманията им. При оформянето на седмичното разписание взех под внимание интересите на жените, тяхната физическа подготовка, водещи морално-етични принципи и философия, психическо здраве и здравна култура. След години наблюдение и прецизна преподавателска работа се сформираха няколко основни групи със силни и стабилни ядра от редовна практикуващи, към настоящия момент основната част от тях посещават практиките повече от 10 години. Те започват редовните си посещения в периода 2004-2011 г., когато взривът на интереса към масовия спорт за здраве и мода да се практикува „йога за всички“ в България води до отварянето на големите фитнес и уелнес зали за практика като Тоталспорт гр. Пловдив – първата по рода си зала от 2003 година. Именно ядрата на групите дават богат материал за моето изследване и позволяват да правя някои обобщения. Жените, оформящи тези ядра се отличават с високото ниво на самодисциплина, образование, успехи в делова сфера, личния живот, склонни към авторефлексия, анализ на ситуация и наблюдение.

Оформят се няколко групи практикуващи жени, избрали за редовните си занимания предложените от мен варианти на комплекси от двигателни, дихателни, психоделически практики според тяхната нагласа, нивото на поносимост към специфичното натоварване и желанието за по-дълбокото разбиране на пораждащите принципи и философия. Общо се открояват седем основни групи с тяхната специфика, привличащи определен тип жени, които впоследствие изграждат стабилните ядра на групи практикуващи. В някои случаи промяна в личните обстоятелства води и до промяната на избория за посещение час, но въпреки сложностите в самоорганизацията наблюдава се цикличното завръщане при предпочитаната практика. Субективността на избора на предлаганите в часовете практики идва изцяло от полето на интуицията на преподавателя, активно слушащия и задаващия въпроси на пациентите/учениците си. Използването на опита от провеждането на хиляди часове, индивидуални практики и семинарни занимания води до системно повтарящо се изречение на различни ученици относно избора на учителя: „Сякаш четеш мислите ми“ или „Телепат ли си? Как усети, че точно за това мисля и точно това ми трябва!“

Важен аспект от изграждането на практиката ми е това, че за груповите занимания тя изцяло е изчистена от каквато и да е религиозност или културна (национална) принадлежност. Терминологията, която се използва на санскрит, се използва така, както например термини и названия от анатомията се използват на латински, т.е. без езотеричното внушение. Предлагат се универсани философски, морално-етични, медицински принципи без идеология и догма, с право на ученика да приеме или да оспори

казаното от учителя, да осъзнае действието на законите върху себе си и да ги приеме като инструмент за действие. Да започне да разбира причинно-следствените механизми във всекидневния живот. В това състои голямото различие от традиционната индийска йога практика на преподавателския подход на автора на този труд, позволяващ да се обединят хора, принадлежащи към различни религиозни конфесии, с различен хабитус и семейни традиции.

От своя страна такъв вид универсалност и космополитизъм на практиката може да бъде доказателство за реално работещи философски принципи, универсални закони, произтичащи от самата човешка структура, и не на последно място от тялото и телесността. Затова *телесната биография* заслужава своето място в изследванията в областта на науките за човека.

Подход и методика на изследването

В научния подход при така поставените цели и задачи методологията на изследването е съобразена с академичната ми подготовка като клиничен социоаналитик; тя се конкретизира с качествен подход. Основният метод, който се използва в работата ми, е методът на социоанализата, когато анализаторът и анализираният се намират в ситуация на неklasически експеримент по смисъла на Деян Деянов, когато *експериментът е самият живот и да живееш, значи да експериментираш* (Деянов; 2020:125), референтните зони и граници на който определя самата неформална ситуация на всекидневните практики; неструктурираните интервюта с последващото документиране на цитати и ситуации, както и свободните разговори, включващо по думите на Пиер Бурдийо една форма на активно и снабдено с инструменти слушане; моделиране на особена ситуация с поставената за участниците цел и последващия самоанализ, както и методично питане, въоръжено с познаване на обективните условия, общи за цяла една социална категория.

С оглед на събрания от мен емпиричен материал и за реализацията на целите и задачите на настоящия труд е била проучена релевантна научна литература; практическите действия от страната на наблюдателя и отчитането на такива от страната на наблюдаемите; анализ на практиката и получените чрез нея резултати; интервюта с водене на бележки със знанието на анализирания. Спецификата на предмета на работа, неговите темпорални характеристики изискват следните основни методи:

- пряко наблюдение с участие, включено наблюдение от страна на изследователя;
- дълбочинни неструктурирани интервюта (всяка лична история е разказана на автора в периода 2018-2020 г., като всеки един от седемте респондента, добре познати на автора и наблюдавани през сравнително дълъг период от време, предхождащ периода на това изследване, е бил предварително поканен за интервю с водещи теми на разговора, а именно: 1. Основни биографични данни, засягащи състоянието на тялото и здравни аспекти. 2. Детство. Семейни традиции, религия и вявания. Спорт и активности,

образование. 3. Безпрецедентното събитие в живота. 4. Причината да се обърне към йога философия. Връзката със събитието, ако има такава. 5. Биографичното *illusio*). Освен това в ежедневните практически групови занимания в залата и индивидуалните сеанси в кабинета за терапии се поставя една от споменатите теми и така се трупа статистиката на отговорите.

- свободни разговори;
- тематични семинари с подбрани участници;
- моделирани теренни ситуации на открито с поставена за участниците задача и нейната реализация в спонтанно променящи се естествени условия.

Към допълнителните методи се отнася проучването на социалните мрежи и блогосферата, фото и видео материал; наблюдения върху публикувани материали в социалните мрежи в изследваното поле и социалното пространство „на живо“.

Традицията, която наследих като семеен проект, подчертава значението на паметта, устното предаване на знанието, практиките и ритуалите, важността на запамяването на факти, дати, темпорални и качествени характеристики с акцент към развитието на съзнанието, рефлексия и непрекъсната работа по самоусъвършенстване чрез осъзнаването, което намира място в методологията на това изследване. Концентрацията върху определени моменти на личностни постижения, дефинирани от самонаблюдаващия се автор и участниците пациенти като „победа“ – (*jai- sanscrit*) утвърждават „изстрадан успех“ в самонаследяването, който определяме заедно с анализирани личности.

Наблюдението и анализът над феноменална човешка ситуация, личната история и „житейските проекти“ се случват основно в моя личен кабинет за индивидуални терапии и лечебни масажи; в залата за групови тренировки, психофизически практики и практически семинари; както и на открито – при проведените мероприятия в планината, на море, на местата с тематично подбрани забележителности, организирани от автора в България и чужбина, както и моите лични участия в други събития, организирани от трети лица.

Теоретична рамка

В своята работа искам да направя опит да създам обоснована теория, която включва прилагането на индуктивно разсъждение. Именно въпросите, породени от опита и практика и като следствие получените от изследваните жени отговори създават условие за възможност за изграждането на теоретичната рамка.

Теоретичната ми рамка е съобразена с основните теории на социоанализа с използването на трудовете на Макс Вебер, Мартин Хайдегер, Пиер Бурдийо, Мишел Фуко, Мераб Мамардашвили до българските автори като Деян Деянов, Светлана Събева, Годор Петков, Годор Христов, Милена Ташева. След като правя опит да изследвам въпросите на вярата на съвременната личност, неизбежно в търсенето на извора на историята на проблематиката на този труд, стигам до социология на религията като основният фокус е

върху социологията на новите религиозни движения. Ще се постарая да очертая библиографията на литературата, отнасяща се към самата Нова епоха, основно от западни автори, макар че според мен не е коректно да се прави твърдение между развитието на личността в Ню ейдж у нас и на Запад – твърде различни политико-икономически, морално-етични и исторически контексти предхождат проявите на епохата в тези общества.

Разсъждавайки за вярванията на маркираното поколение и изследваната група, изграждам теоретичната рамка на тази работа, стъпвайки върху обоснована теория за дифузната или разпръснатата религия (Чиприани).

Очаквани резултати

При работата върху дисертацията исках да се фокусирам върху онзи момент от телесната биография на анализиранията личност, който определя обратата във всекидневните практики и създава новото схващане за вярата. Как се оформя ценностната система в Новата епоха, в която, по мнението на професора от Киевския университет - философа Андрий Баумейстер (лекциите от социалните мрежи), ние избираме нашите морално-етични принципи като стоките в супермаркет: има за всеки вкус каквото поискаш. Ще търся отговор води ли болката към промяна; води ли страданието към вяра или духовността поражда страдание. Изследването се случва в референтните граници на една група от поколението, живуща в Източна Европа, която е имала шанс да премине от невъзможното към реалното (в описанието на Поколението Шанс в тази работа подробно се разглеждат условията на възможността да се реализират досега немислими, нереални, невъзможни в представата на родените през 60-70 г. на ХХ век неща: от срутването на Берлинската стена, премахването на „Желязната завеса“ към ползването на индивидуални електронни устройства като мобилен телефон), от безверие към духовността на Новата епоха.

Теза 1: Екзистенциалното човешко страдание в неговия широко възприет класически смисъл - съществувам значи страдам - от Буда до Сартр и Хайдегер както телесно, така и психическо или духовно, може да води до разкриването на личностния потенциал чрез всекидневните практики на Новата епоха. То създава условие за възможност на обръщане към духовността или самоизграждане на своите особени вярвания за някои от Поколението Шанс, определящи се като „духовно търсещи хора“, (Сътклиф; 2003: 100), което води до реализация на биографичното *illud*. А новата концепция за възприемане на тялото като инструмент на духа и само една от частите на личността, чрез развитието на която се стига до състоянието на осъзнаване и успешното самонаследяване, ставайки пораждащия елемент на събитие с излъчваща сила.

Теза 2: Сферата на телесност в един особен аспект, когато телесната лична история чрез болестта, страданието, болката, травмата или шокиращото физиологично или анатомично разкритие създават, предизвикват или сблъскват субекта с привидно случайно събитие, онова събитие, което става събитие с излъчваща сила, Major event, образцово или парадигмално, променящо вектора на развитието на личността. Такива събития създават

телесната биография на човека; термин, който предлагам за цели и задачи на това разбиращо социоаналитично проучване.

Теза 3: Обръщането към езотеричното знание, в изобилие представено в Новата епоха, както и към вярванията и новата духовност с интерес към морално-етичните принципи, повлиян от науките (особено точните, техническите науки, но и хуманитарните), е провокирано от физическо и душевно страдание, болка, болест или смърт, водещо до личностния катарзис – събитие с излъчваща сила.

Теза 4: Изследването на избраните представители на Поколението Шанс, както и допитванията до контролната група, посещаващи редовно психофизическите практики хора, дават основание да се говори за дифузна религия на територия на България.

Дотук са представени накратко основните части на **глава първа Въведение**. Изложените аспекти са основополагащи за работата и затова е необходимо да бъдат включени тук. Следва кратко описание на основните глави на текста.

Глава втора Термини и понятия включва подробно разглеждане на понятията от названието на работа, а именно **Ню ейдж** като явление и неговите ярки представители; представата за **субективността** и **тялото**. От множеството деривации и направления на идеите на Новата епоха, засягащи най-вече полето на религията, идеологията и духа, също така и морално-етичните принципи фокусирам вниманието си върху аспектите, свързани с психофизическите практики - практики, насочени към трансформация на преживяването на тялото. Представители на изследваната група от поколенията Шанс сякаш нямат избор да имат целия избор на света, тази смесица и еkleктика, това всичко, което във философията на йога се нарича дхарма (dharma – sanskr. – едно от най-важните понятия в индийска философия и в различни религиозни направления, буквалния превод на което е това, което удържа или поддържа с корен dhr – държа, поддържам. Професор Александър Пятигорски, една от най-значимите фигури в изучаването на източните философско-религиозни традиции, в своите лекции именно така превежда и обяснява думата дхарма - всичко). Това „всичко“, притежавайки което толкова лесно се губи същността Кой идентичност; правото да избираш всичко да доведе до избора на най-малкото възможно нищо, до загубата на биографичното *illusio*; и ако такъв избор е освободен от ограниченията на миналото, това може да създаде у практикуващите усещането, че могат да бъдат всичко; но ако могат да бъдат всичко, те не са нищо определено, циркулират между невинаги ясно дефинирани Какво идентичности със загубата на важната Кой идентичност. И както посочва Светлана Събева: „Всъщност проблемът на проблемите тук е това „Стани това, което си” – дълбоко амбивалентното „Devient ce que tu es”, амбивалентност, дължаща се на неразличаването в него на две идентичности: на „този, който си” от „такъв, какъвто си”, на „кой си?” от „какъв си?” (ср. Deyanov, Sabeva & Petkov 2013: 74-5; ср. Хана Арент 1997: 153-5).

Глава трета. Дефиниции на понятието „тяло“ в санкхя йога – петте човешки тела. Отделям субективната представа за тялото в традицията санкхя-йога в отделната глава.

Въпреки че понятийният апарат на тази източна философия не е легитимен в западна социоанализа и всъщност са част от обекта на изследването, предлагам подробно описание на „телата“ за да се установи връзката с контекста на терена. В същата глава описвам и *„Някои случаи на субективната телесност в полето на духа“*. Този раздел е посветен на някои особени случаи от практиката ми, намерени в хода на онзи неklasически експеримент – самия живот. Родени под християнския егрегор, анализирани в личните истории и учениците ми от контролната група редовно практикуващи, са включени в практически експеримент и свободен разговор за случващото се и значението му за тях. Някои априорни за религията ни символични обекти като мощи или пазени ритуали като нестинарство се намират в сферата на сакралното и малцина се осмеляват да прекрачат трансцедентната граница от своята позната профанна територия. Обаче правейки опит за това прекрачване, събуждат неподозирани от тях Кой идентичности. Гладът като метод и средство и потапянето в студената вода на Богоявление също намира мястото си в тази глава.

Глава четвърта предлага да се разгледа културно-исторически контекст и ценности на едно поколение, наречено от автора **Поколението Шанс**. Представители на това поколение, изследваната в този труд група хора, обърнали се към телесните и духовни практики на Ню ейдж и принадлежащи към едно поколение, не може, разбира се, да бъде легитимен представител и носител на всички качества на тази генерация. Тя е само една малка част, отразяваща все пак пробуждането и разгръщането на определени социални процеси, които един социоаналитик не може да пренебрегне. Целево-рационалното действие да представя основните характеристики на това поколение и да разбере въз основа на какви принципи – универсални, инкорпорирани в социума от столетия или наложени наскоро, а може би и двете, се е оформил морално-етичният фон на съществуването му.

Глава пета определя **Събитие или Съ-битието**, което води до дълбоки ендогенни промени във векторите на мисленето и съществуването. Посочените от респондентите събития с излъчваща сила основно засягат смъртта и раждането, катастрофа, водеща до чуждата смърт или собствено болезнено страдание, болестта или диагнозата, неочаквано доближаваща собствената смърт. Така или иначе събитието засяга тялото и телесност. Моята лична битка в полето на проблематиката, практическят опит и неговото осмисляне и приемане стои далече от конвенционалното отношение към смъртта в обществото, към което принадлежа, затова ще говоря по темата от позицията на страничен наблюдател, което само по себе си е абсурдно становище на така или иначе дълбоко замесен и съпричастен индивид поради самото естество на въпроса според класическата логика на логиките: „Всички хора са смъртни. Сократ е човек“. Авторът е човек. Авторът е смъртен. Смъртта в наши дни има и един символен аспект: след Ницше и Вебер, който твърди, че Богът е мъртъв, Ерих Фром добавя за човека от XX век: „Човекът е мъртъв“. А философията на Новата епоха ни внушава, че Човекът е вечен. В главата се разглеждат специфичните моменти на разбирането на тялото в събитието, за да се направи анализът в последната шеста глава върху личните истории.

Глава шеста стига до предложения от автора термин **телесна биография**. Един от тезисите на тази работа засяга сферата на телесност в един особен аспект, когато телесната лична история чрез болестта, страданието, болката, травмата или шокиращо физиологично или анатомично разкритие създават, предизвикват или сблъскват субекта с привидно случайно събитие, онова събитие, което става събитие с излъчваща сила, Major event, образцово или парадигмално, променящо вектора на развитие на личността. Такива събития създават телесната биография на човека; термин, който предлагам за цели и задачи на това разбиращо социоаналитично проучване. Страданието, свързано с телесния недъг или дисфункция, определя не само всекидневните практики, но и променя дискурса на личната история, откроявайки силата и водейки до изстрадан успех или напротив, тласкайки към провала на биографичното *illusio*. При водене на социоаналитичен разговор с моите събеседници установих, че той така или иначе се насочва от мен към проблематиката на тялото в ситуацията на Major event.

Тялото като субективно усетен феномен от носителя му става център на събитието, негов инструмент и обект на причинно-следствени връзки. Събитието оставя белези върху самото тяло, то се променя, реагира, създава илюзия за идентичности. Дали моята Кой идентичност се променя заедно с тялото или остава непроменена и влиза в конфликт с телесността. Затова необходимостта от именуването на подобен тип разговор породих термина телесна биография. В същата глава се дават **осем лични истории** на представителите на Поколението Шанс илюстриращите тезите на този дисертационен труд с техните микро истории, анализ на биографичното им *illusion*. Разглежда се въпросът за самонаследяването – успешното или не – чрез специфичната телесна биография, илюстриращите тезите на този дисертационен труд.

Заклучение

„Човечеството е нещо, което се опитва да стане човечество. И докато не е станало, нито един от човеците не е човек“.

„Да го кажем така: човекът е от Бога!“

М. Мамардашвили

В тази работа бе направен опит да се разкажат множество микроистории от събрана през годините преподавателска и изследователска работа на автора колекция от следи, символи и знаци по пътя на човешката телесност в Новата епоха на някои последователи на йога като философия и практика. Също така да се установи позицията „между емпирия и теория, между разбирането и обяснението да се намери тази „микроскопичната разделителна линия между наука и вяра“, за която говори Вебер в методологическите си текстове от началото на века; как са възможни „разбиращите науки“ („науки за духа“, идеографски“, „не-номотетични“, „меки“ и пр.) (Деянова; 2009: 204).

В резултат на това изследване проследих явната и осезаема връзка не само между тялото, духа и съзнанието, но и петте тела, възприети в Новата епоха като неделими от основното, видимо физическо тяло. Установих как тялото или „телата“ влияят на самонаследяването -

успешното или не - как събитието с излъчваща сила предизвиква обръщането навътре, към авторефлексията и осъзнаването, водещо до промяната на морално-етичните принципи, обръщането към вярата и търсенето на новото знание чрез телесната практика.

Описва се едно поколение, наречено Поколение Шанс, и група жени от него, избрали йога практиката в една от своите сингуларни точки (Дельоз-) на страданието. В тази точка е възможно напълно непредвидимо избиране на вектора на следващото действие спрямо причината и пораждащия принцип. Как точно страданието, съчетано с преживяното събитие, ще се отрази в телесността. Събирайки сингуларните точки по пътя на живота, в които се намира тялото при безпрецедентното събитие, изследването ги разчита като опорни пунктове на една телесна биография. За всеки индивид броят на такива точки е различен, но при всички има проявена телесност с нейните нужди, болки, болести и травми, споделено или не страдание. Съединението на „телата“ по смисъла на философията санкхя йога в една такава точка от телесната биография води до решение да промениш себе си, да се усъвършенстваш дотолкова, доколкото имаш сили и разбиране, да откриеш вярата си и да стигнеш до своя субективен Бог – Бога на XXI век, който се възражда не само след обявената смърт на бога на нашите предци с разомагьосването на неговите последователи, но и след смъртта на Човека през XX век.

Изследват се и някои специфични телесни практики и съпътстващите им духовни и интелектуални нагласи като гладуване, нестинарство, богоявленско потапяне в ледената вода и др.

Следите и знаците на телесната биография на автора определят и характера на това изследване. То е събирателно и използва най-разнообразни извори за анализ така, както го посочват героите от личните истории. Дифузната религия има огромно влияние на хабитуса им, при това религиозното поле се оказва силен фактор и предпредиатно присъства във всяко казване или становище.

„Изследователите са ловци, те се придвижват в една сложна действителност по едва доловими линии, те дешифрират...най-стария жест на човешката интелектуална история – жестът на ловеца, който разгадава следи.“ (Деянова; 2009: 215). Като дъщерята на ловец, научена не само да гледам, но и да виждам отвъд формата и думата, обръщах внимание на казано между другото, споделено случайно, направено по погрешка, открито чрез телесната практика или социално действие на групата, осъзнато в личен разговор. Раждане и смърт, болест или катастрофа – събитията с излъчваща сила, които се инкорпорира в телата ни и не дават никакъв шанс то, тялото, да не ги забележи.

За да направя равносметката на извършената от мен работа бих искала да подчертая следните аспекти.

През дългогодишната си преподавателска дейност (от 1999 г. в България, отразена в статистиката на години работа, проведени часове и брой посещения) в повече от нетипична за преподаване на философия среда, а именно в спортната зала и кабинета за индивидуални терапии, т.е. дейност, свързана с физическото тяло, телесност и психосоматика, преди да стигна до работата върху самия текст, започнах да трупам

огромен материал на споделения с мен опит на моите ученици и пациенти, който се отличава от личното ми възприятие, възпитание и принадлежност към определен духовен, ценностен или морално-етичен егрегор.

Именно тази разлика във възприятието ме накара да се учудя и да започна да събирам материал с повтарящи се истории на травматичен опит, свързан с тялото, страданията от безпрецедентни събития и събития с излъчваща сила и така се появи идеята да се оформи обоснована теория за един малък и специфичен сегмент от нашето източноевропейско постсъветско общество. Учудването от опита породило необходимостта той да се оформи като научен труд в интердисциплинарното поле между анатомия и физиология, от една страна, и философия и социологически анализ, от друга (и дори езотерично „апокрифно“ и ненаучно знание от трета) - привидно далечни, но тясно преплитани се в моя преподавателски опит дисциплини.

Повтарящите се ситуации, лични истории и събития с излъчваща сила оформят нещо като колекция и водят до систематизация и типизация на индивидуалния опит. С желанието да се отрази натрупаният опит, избрах и личните истории. Всяка една от тях е от наблюдавана с години от мен личност и с всяка една бяха проведени множество социологически и неструктурирани разговори, отразени в историите. Накрая, с тяхно съгласие да бъдат подложени на дълбочинно интервю с научна цел, се оформи представата им за биографичното *illuſio*, откри се тяхното безпрецедентно събитие и други аспекти, интересували автора. Интервютата бяха проведени в уговорено време, с предварително поставени основни въпроси и в рамките на два-три часа насаме.

От целия опит на автора се откри голяма група жени, родени в определен период от време. Разликата с родените преди и след въпросния период започва да прави впечатление. Така от практиката се роди тезата за Поколението Шанс.

Фокусирах вниманието върху един определен извор, допринасящ за изграждането на моята обоснована теория като най-подходящия от множество разнородни текстове в полето на социология на религията. Това е теория на италианския социолог Роберто Чиприани и неговите колеги относно дифузната или разпръснатата религия. Феноменалната ситуация в България с проявата на древните езически вярвания, смесени с няколко ортодоксални религии и комунистическия морал, разгръщат едно уникално поле за изследване именно на дифузните процеси в сферата на ценностите. До голяма степен това е възможност за представителя на Поколението Шанс да се обърне към санкхья йога философията и се дължи на схващането му за обединяващата функция на тази философия, на множеството молекули от разпръснати вярвания на предишните поколения.

Обобщавайки казаното дотук, обръщам внимание на уважаемите колеги, че в опита си да опиша тяло и субективност в Ню ейдж, аз стигнах до извода за появата на специфична сингуларна точка, в която се намира тялото след безпрецедентно събитие, белязано със стигмата на страданието; така се появява терминът „телесна биография“. Темата обаче се оказва толкова многопластова, че определено не ми стига научен социологически инструментариум, за да опиша релевантно получените емпирични материали. Бидейки индексично спрегната с всеки от изследваните, създавам силно оцветен от субективното

възприятие фон. Въпреки огромната работа, която извърших, има много спорни и твърде емоционални за научния контекст места. Но е възможно именно спорното, странното и неприемливото да е сърцевината на социоанализата – също така една млада самоизграждаща се научна дисциплина.

Именно в това е същността на междучовешките отношения и именно в това аз виждам смисъла на науките за човека.

Научни приноси на дисертационния труд

1. Темата е оригинална, а някои аспекти на телесността се повдигат за първи път в България в контекста на социоаналитичната перспектива.
2. В контекста на по-широката картина на хуманитарното научно поле повдига се проблематиката за създаване и развитие на едно ново направление в социология и социоанализа: след социология на религия идва социология на съвременните вярвания или постмодерната духовност, развивайки философия на вярата на Карл Ясперс
3. Предлага се социоаналитичният прочит за въздействието на религиозната сфера и сферата на ценности върху кой и какво идентичности.
4. Дава се новаторска дефиниция: религиозен или вярващ, отразяваща дифузните процеси на религиозното и ценностното възпитание на съвременните жители на България, тяхното духовно наследство чрез обоснована теория на Роберто Чиприани за дифузната религия.
5. Изследват се морално-етични принципи, вярвания, социален фон и семейна среда като фактори и причини за изграждане на ценностна система на представители на едно поколение с предложеното от автора именуване на това поколение -*Поколение Шанс*.
6. През предложеното и разработвано от автора понятие *телесна биография* се разглеждат личните истории на представителите на въпросното поколение с опит да се разшири терминологичният инструментариум на социоанализа на телесността и деривации на понятието в Новата епоха. Показва се връзката между телесност и духовност върху примерите от множество микроистории, открояват се възгледите и схващания на представителите от поколението за тялото и неговото развитие за човешкото развитие в полето на духа.

7. Проучени са значими казуси с опит да се определи сингуларната точка, в която телесността с нейните субективни страдания и феноменални преживявания става основополагащ фактор за осъзнаването на кой – идентичност.
8. Изследват се факторите, благодарение на които събитие с излъчваща сила се откроява като момент на промяната и рефлексивното обръщане навътре към субективните въпроси на вярата.

Използвана библиография в автореферата

- Арент, Х.; 1997; Човешката ситуация.; София; Критика и Хуманизъм
- Баркър, А.; 1997; Новите религиозни движения: Практическо въведение; София. Литавра
- Бурдийо, П.; 1993; Размиване на религиозното. Казани неща; София: УИ Св.Кл.Охридски
- Бурдийо, П.; 1997; Практическият разум. Върху теорията на дейността; София, Критика и хуманизъм
- Бурдийо, П.; 2012; Няколко свойства на полета, Полета на духа; Изток-Запад
- Бурдийо, П.; 2020; Увод в социоанализата; Хетеродоксия 1-218
- Вебер, М.; 2004; Протестантската етика и духът на капитализма; Просвета; София
- Георгиев, Д.; 2020; Хабитуалност, модалност, идентичност; Хетеродоксия 1-228
- Деянов, Д.; 2004; Логика на молекулярните перформативи и нормализация; Критика и Хуманизъм
- Деянов, Д.; 2011; Увод в логиката и методологията на хуманитарните науки. Хуманитаристиката след смъртта на човека; Пловдив, Пловдивско университетско издателство
- Деянов, Д.; Събева, С.; Петков, Т.; 2013; Психопатология на всекидневния живот като проблем пред социоанализата; Електронен рийдър по социоанализа
- Деянова, Л.; 2009; Очертания на мълчанието; Критика и Хуманизъм
- Каприев, Г.; 2007; Човешкото тяло според Максим Изповедник и Григорий Палама; Алтера Академика
- Мамардашвили, М.; 2004; Избрано. Класическа и неklasическа рационалност; Изток-Запад;
- Ненчева, Д.; 2018; Самонаследяване в болестта; Социологически проблеми, 1
- Николова, Н.; 2020; Excrementum. Сетивата на близостта; Критика и Хуманизъм
- Събева, С.; 2010; Пречупена социалност; София

Фотев, Г.; 2012; Сфери на ценностите; НБУниверситет

Фотев, Г.; 2019; Европейските ценности. Сборник; НБУниверситет

Фройд, З.; 2018; 4 основни текста; Критика и Хуманизъм

Фройд, З.; 2019; Текстове за културата; Критика и Хуманизъм

Фуко, М.; 2016; Генеалогия на модерността; София: Изток-Запад

Хаджийски, И.; 2002; Бит и душевност на нашия народ. Избрани съчинения в три тома; Изток-Запад

Шнитер, М.; 2017; Пътища през православния ритуал; София

Stangellini, D.; 2018; Mental Suffering and the Constitutive Fragility of the Human Personality; In. Sociological problems; 2;

Cipriani, R.; 1988; Diffused religion;

Chmatko, N.; 1994; Les agriculteurs russes face aux changements économiques; Social science Information; 2;

Cohen, E.; 2009; A Body Worth Defending: Immunity, Biopolitics, and the Apotheosis of the Modern Body; Durham, North Carolina: Duke University Press Books;

Списък на публикации 2019 – 2022 гг.

- 1. Петкова, С.;** 2019; *Някои социоаналитични аспекти на ритуални телесни практики в България. Проблемите на самонаследяването при „неонестинарите“; „Обществото от знание и хуманизъм на ХХІ век“* Сборник доклади от ХVІІ национална научна конференция с международно участие; София, 1 ноември 2019 г.; съставител доц. д-р Любомира Парижкова;
- 2. Петкова, С.;** 2020; *Планинарство като социоаналитичен експеримент; „ЧОВЕКЪТ И НЕГОВОТО ОБКРЪЖЕНИЕ“;* Студентски етноложки срещи – Пловдив 2019; съставители Добринка Парушева и Стоян Антонов; Университетско издателство „Паисий Хилендарски“; Пловдив; ISBN 978-619-202-577-9; с.36-52
- 3. Петкова, С.;** 2020; *Света Марина. Вярa и идентичност днес; “; „Обществото от знание и хуманизъм на ХХІ век“* Сборник доклади от ХVІІІ национална научна конференция с международно участие; София, 1 ноември 2020 г.; съставител доц. д-р Любомира Парижкова;
- 4. Петкова, С.;** 2020; *Електронната система за следене в Украйна "ДІЙ ВДОМА". Опитът на един български социоаналитик; Изолация и глобализация : в отговор на актуалната световна ситуация : сборник с доклади от VІІ интердисциплинарна международна конференция за студенти и докторанти, декември 2020, Български*

културен институт "Дом Витгенщайн", Виена, Австрия; Интердисциплинарна международна конференция за студенти и докторанти (7 ; Виена ; 2020); София : Нац. изд. за образование и наука Аз-буки, 2021; ISBN - 978-619-7065-81-7 COBISS.BG-ID – 50222088; с. 55-66

5.Петкова, С.; 2021; *Скици към една теория за кражбата като анти-дар*; „Обществото от знание и хуманизъм на XXI век“ Сборник доклади от XIX национална научна конференция с международно участие; София, 1 ноември 2021 г.; съставител доц. д-р Любомира Парижкова;

6.Петкова, С.; 2022; *Гладът – метод и средство*; „Обществото от знание и хуманизъм на XXI век“ Сборник доклади от XX национална научна конференция с международно участие; София, 1 ноември 2022 г.; съставител доц. д-р Любомира Парижкова; с. 651-662